

CUPRINS

Primele constatări ale cercetării (Polonia)

Estonia: Sub-ocuparea ca una dintre problemele structurale ale sărăciei

Primele constatări ale cercetării (Italia)

Doar banii nu rezolvă problema! Sărăcia și viziunea unui model eficient de ieșire din sărăcie în Cluj-Napoca (România)

Primele constatări ale cercetării - sărăcia (Olanda)

Bine, suficient ... dar ce ne rezervă viitorul?

Together Against Poverty

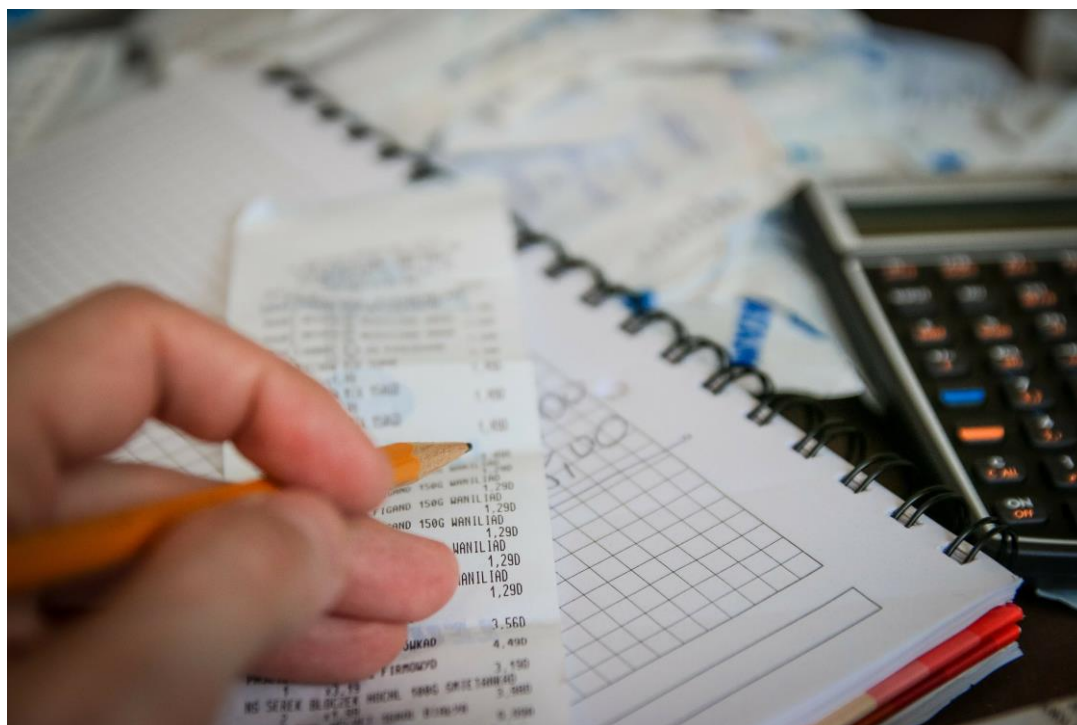

Acest proiect a fost finanțat cu sprijinul Comisiei Europene. Această publicație reflectă numai punctul de vedere al autorilor și Comisia sau Agenția Națională nu este responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține.

În cadrul proiectului, începând din noiembrie 2014 și până în ianuarie 2015, în Polonia am realizat interviuri de profunzime cu 15 reprezentanți ai grupului țintă al proiectului, adică persoane foarte vulnerabile la sărăcie și excluziune socială. Printre participanții în studiu am cuprins persoane fără loc de muncă, cu un nivel de calificare sau de educație redus, familii monoparentale și familii cu mulți copii, precum și persoane cu nivel redus al venitului. Dintre cei 15 participanți intervievați, 11 persoane erau șomeri, iar 4 aveau loc de muncă, dar venitul pe care îl realizau de la locul de muncă, în opinia respondenților, nu le permitea satisfacerea unei serii de nevoi. Niciunul dintre respondenți nu avea economii, dar aveau datorii. Într-un singur caz, nu aveau nici datorii, nici economii. Nivelul mediu de venit al întregii gospodării a respondenților era între 300 zł și 3000 zł, dar în cel din urmă caz, venitul pe cap de membru în gospodărie era doar 500 zł, ceea ce făcea gospodăria eligibilă pentru beneficii sociale. În opt cazuri, respondenții trăiau în mediul rural, în cinci în mediu urban cu peste 100.000 de

locuitori. În șase cazuri, participanții la studiu erau părinți singuri, iar în alte șase cazuri făceau parte din familii cu mulți copii. În doar unul dintre cazuri, respondentul terminase învățământ superior, dar acest aspect nu se reflecta în obținerea unui venit mai mare (nivelul mediu al venitului în cazul acestei persoane care trăiește la o fermă era doar 900 zł), nici în loc de muncă. În patru cazuri, subiecții aveau doar învățământul primar terminat (absolvent de gimnaziu), iar în patru cazuri, erau absolvenți de învățământ vocațional. Majoritatea respondenților au fost femei (11 persoane).

În cadrul proiectului TAP, echipa MITRA, cu ajutorul unor voluntari, a realizat două categorii de interviuri. Primul grup de interviuri a inclus 15 șomeri provenind atât din comunitățile vorbitoare de estoniană, cât și din cele vorbitoare de rusă. Persoanele intervievate trăiesc în capitala țării, Tallinn sau în Narva, în partea de nord-est a țării, unde rata șomajului este foarte ridicată. În Estonia, șomajul înseamnă dificultăți pentru cei care caută, dar nu găsesc de lucru.

Majoritatea celor intervievați au declarat că nu pot să se bazeze doar pe ajutorul primit de la stat, de la instituțiile

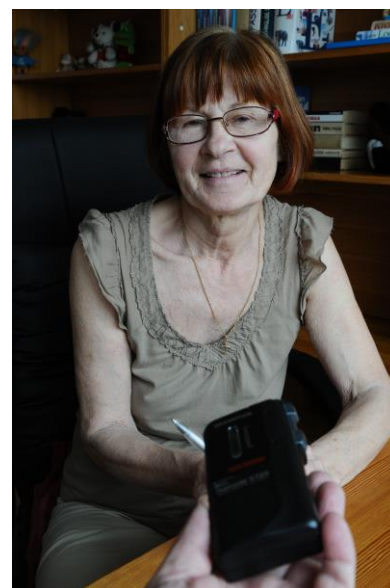

publice, ci în multe cazuri se bazează pe membrii familiei care au venituri stabile. Șomajul și consecințele sale sunt privite ca o alarmă care prevestește recesiunea economică încă din 2008.

Deși rata șomajului a scăzut pe măsură ce economia își revine încet după criză, multe persoane cu vârste apropiate de 30 de ani și sub 60 de ani sunt încă în căutare de loc de muncă. Participanții la studiu au discutat despre rolul guvernului în rezolvarea problemei șomajului și de asemenea așa-numitul fenomen al „exportului șomajului”. Unii dintre cei intervievați au afirmat că „cea mai importantă categorie de export a Estoniei către țările nordice este șomajul”.

Interviu cu șomerul Mihhail Petrov, realizat de Pavel Smulski

Pentru a doua categorie de interviuri cu reprezentanții instituțiilor publice care se ocupă de problema șomajului ne-am adresat Ministerului Protecției Sociale, Direcției de Securitate Socială, Direcției de Șomaj, comisiei sociale din Parlament și la două municipalități. În mod surprinzător, nu au primit niciun alt răspuns decât semnalarea faptului că solicitarea noastră a fost recepționată. Oficialii pe care i-am întâlnit față-în-față în decembrie 2014 nu au putut să stea de vorbă cu noi fără permisiunea șefilor. În cursul lunii februarie am reușit să realizăm interviuri cu șapte funcționari care lucrează la agenția de șomaj, un membru al Consiliului Municipal Tallinn, un formator/ profesor de la Liceul Economic și un psiholog care lucrează cu șomeri. Am aflat din aceste interviuri că serviciile de sprijin nu reușesc să gestioneze problemele complexe ale șomerilor din Estonia. Pe de o parte, există multe locuri de muncă pentru care nu e nevoie de calificare, dar pe care șomerii nu le preferă din cauza salariului mic, iar pe de altă parte există o lipsă de competențe specifice din partea șomerilor care astfel nu pot accesa locuri de muncă mai bine plătite. Oficialii au menționat de asemenea faptul că este extrem de dificil pentru clienții lor să iasă din cercul vicios al traiului la marginea societății deoarece problema sub-ocupării este una structurală, care afectează toată societatea estoniană.

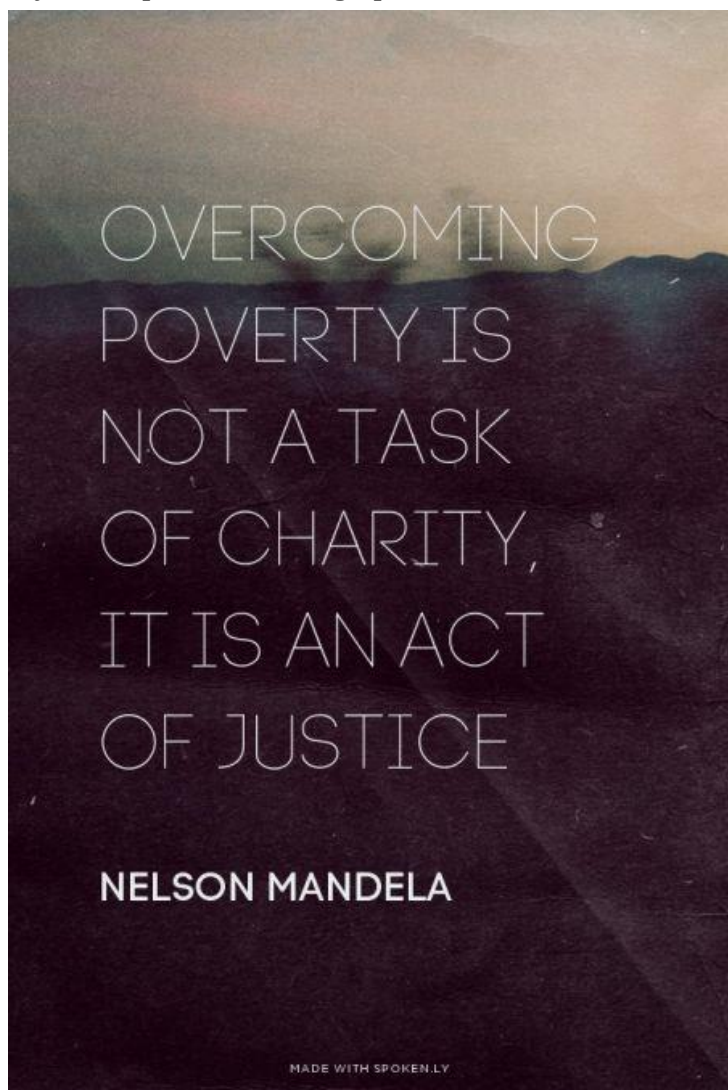

Interviu cu șomera Malle Puusepp

Deși rata șomajului a scăzut pe măsură ce economia își revine încet după criză, multe persoane cu vârste apropiate de 30 de ani și sub 60 de ani sunt încă în căutare de loc de muncă.

Din ianuarie până în martie 2015, Vol.To a derulat etapa de cercetare a proiectului TAP. Mulțumită sprijinului oferit de opt organizații de voluntari care se ocupă cu problema sociale, am reușit să interviuăm 15 persoane care constituie grupul țintă de categoria 1 a proiectului nostru. De asemenea, mulțumită rețelei de factori interesați, am reușit să realizăm și cele 10 interviuri cu *policy-maker-i* din sectorul public și din cel privat.

Ca o primă constatare, dorim să subliniem impactul profund și sever al crizei financiare în regiunea noastră. Aproape toate persoanele interviuate ne-au spus că înainte de 2010 au avut venituri mai bune. Munca este un aspect cheie – majoritatea persoanelor din grupul celor săraci sau în risc de sărăcie au declarat că „găsirea unui loc de muncă” ar

putea să le îmbunătățească situația. Dar locul de muncă trebuie creat, ca rezultat al eforturilor comune ale sectorului public și privat și al inițiativei individuale. Nevoia de a construi o rețea solidă între acești trei actori este un punct strategic ce rezultă din analiza interviurilor realizate cu cea de-a doua categorie de interviuați.

Deși situația este încă critică, vești bune vin dinspre Institutul Național de Statistică (ISTAT) care în noiembrie 2014 a publicat raportul „Veniturile și condițiile de trai”. Conform rezultatelor unui studiu realizat în 2013, 28,4% dintre rezidenții italieni sunt în risc de sărăcie sau de excluziune socială, conform definiției adoptate în Strategia Europe 2020. În comparație cu 2012, indicatorul a scăzut cu 1,5 puncte procentuale ca și consecință a scăderii procentului populației care trăiește în gospodării afectate de sărăcie severă (de la 14,5% la 12,4%); procentul populației în risc de sărăcie rămâne stabil (19,1%), în timp ce persoanele care trăiesc în gospodării cu intensitate foarte redusă de ocupare a crescut puțin (de la 10,3% la 11,0%). (Sursa: ISTAT).

Notă: „În risc de sărăcie sau de excluziune socială”: indicatorul rezultă dintr-o combinație a indicatorilor pentru riscul sărăciei (calculat la nivelul veniturilor din 2012), privare materială severă și intensitate foarte scăzută a ocupării. Corespunde segmentului de populație care se află în cel puțin una dintre aceste

situații.

Sursă imagine: <https://www.spoken.ly>

Munca este un aspect cheie – majoritatea persoanelor din grupul celor săraci sau în risc de sărăcie au declarat că „găsirea unui loc de muncă” ar putea să le îmbunătățească situația”.

Populația cea mai săracă dintre cei cu care lucrează Serviciul de Protecție Socială este compusă din beneficiarii venitului minim garantat (VMG). Aceste persoane au vârste de peste 16 ani, nu sunt incluse într-o formă de educație sau formare și nu au un loc de muncă; deși sunt capabile de muncă, nu au reușit să găsească un loc de muncă de un timp îndelungat deoarece le lipsesc abilitățile de bază și calificarea pentru locurile de muncă disponibile. Persoanele care consideră că sunt eligibile pentru VMG trebuie să înainteze un dosar (care cuprinde peste 10 documente) la serviciul de protecție socială, care decide dacă persoanele sunt eligibile pentru VMG sau nu. După ce se ia decizia în favoarea acordării VMG, un alt birou, subordonat Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor în Vârstă – numit Agenția Județeană de Plăți și Inspecție Socială – este anunțat să efectueze plata VMG. În plus, în Cluj-Napoca, pe baza deciziei administrației locale, beneficiarii VMG sunt îndreptățiți la o masă gratuită la Cantina Socială.

Sub umbrela Direcției de Asistență Socială și Medicală [DASM], în municipiul Cluj-Napoca, România, biroul care se ocupă de cele mai sărace persoane este Serviciul de Protecție Socială. Pentru a afla cum sunt deservite cele mai sărace persoane din municipiul nostru de acest birou al administrației publice, am investigat cum funcționează serviciul și am aflat care este viziunea șefului biroului despre cum s-ar putea îmbunătăți lucrurile.

În schimbul VMG, beneficiarii sunt obligați să presteze muncă în folosul comunității. Decizia referitoare la felul de serviciu comunitar pe care îl efectuează beneficiarii aparține primarului. În Cluj-Napoca, conform celor declarate de dl Aurel Mocan, șeful DASM, citat de ziardecluj.ro în numărul apărut în 14.08.2014, sunt circa 140 beneficiari VMG care sunt capabili de a presta muncă în folosul comunității. Muncile pe care le au de efectuat - în general, de curățire, întreținere a spațiilor publice – nu necesită calificare. Dacă un beneficiar VMG alege să participe la cursuri recomandate de Serviciul de Protecție Socială, timpul petrecut la cursuri se înregistrează în contul muncii efectuate în serviciul comunității.

Conform șefului Serviciului de Protecție Socială, dna Carmen Ciornei, este îngrijorător că în Cluj-Napoca există pe acum o a doua generație de beneficiari VMG, ceea ce ne arată că pentru a ajuta persoanele, familiile să iasă din sărăcie, sunt necesare intervenții integrate. Bani doar nu vor rezolva problema sărăciei. Educația joacă un rol cheie, însă cursurile scurte de formare nu par să fie o soluție. Pe lângă bani și masa gratuită, fiecare membru al unei gospodării sau familii sărace are nevoie de intervenții educaționale pentru a-și crește șansele de a găsi un loc de muncă și pentru ca generația tânără să aibă succes școlar, pentru a nu mai transmite statutul de „asistat social” de la părinți la copii. În viziunea dnei Ciornei, asistența socială ar trebui să însemne colaborarea cu membrii gospodăriei aflate în sărăcie extremă pentru a-i ajuta încetul cu încetul să învețe să prețuiască munca, să gestioneze bugetul gospodăriei, să câștige încredere în sine ca membri ai comunității și să aibă puterea să acționeze ca indivizi cu un cuvânt de spus în felul în care evoluează comunitatea din care fac parte.

Pentru a ajuta persoanele, familiile să iasă din sărăcie, sunt necesare intervenții integrate. Bani doar nu vor rezolva problema.

Intervenția eficientă pe care dna Ciornei o are în vedere pentru cele mai sărace familii din Cluj-Napoca ar fi asemănătoare cu modelul văzut în Franța: un contract social tripartit încheiat pe lungă durată între reprezentanții autorităților locale, ai celor asistați social și un facilitator de grup. În cadrul acestui model, indivizi selecționați din

rândul beneficiarilor de asistență socială au fost pregătiți și sprijiniți să lucreze cu alte persoane sărace din comunitate pentru a decide împreună asupra unei forme de economie socială în care se vor implica cu toții pentru a construi pe punctele tari ale grupului. Comunicarea, colaborarea, învățarea și dedicația pentru cauza sprijinirii celor mai afectați de sărăcie par să fie cheia ieșirii din starea de sărăcie.

LEIDO este o rețea națională care există din 1999. A rezultat din sprijinul acordat de instituțiile de învățământ olandeze pentru a combina învățarea cu munca. Ulterior, această rețea a crescut și s-a axat pe mai multe activități tematice, toate legate de învățarea pe tot parcursul vieții.

Organizăm seminare, conferințe și alte evenimente pentru instituții educaționale și alte instituții relevante (de pe piața muncii, din administrație) care sunt implicate în elaborarea de politici și strategii.

Leido participă la proiecte naționale și internaționale.

PRIMELE CONSTATĂRI ALE CERCETĂRII - SĂRĂCIA – OLANDA

Olanda este privită de multe țări ca o țară în care oamenii trăiesc bine, chiar dacă se găsesc în situații mai dificile. Există o rețea de siguranță socială care ajută oamenii dacă se simt amenințați de sărăcie sau dacă se confruntă cu marginalizarea. Este adevărat însă că în statisticile oficiale, circa 11% din populația țării trăiește sub pragul sărăciei.

Aceasta este imaginea pe care o întâlnim și în cursul interviurilor pe care Leido le-a realizat în cadrul proiectului TAP cu un număr de 16 persoane. Aceste persoane se află în situație de sărăcie sau sunt amenințați de sărăcie dacă nu li se schimbă situația în bine, fie la nivel individual, fie la nivel de gospodărie.

Experiența cu autoritățile, municipalitatea și alte organizații este bună în general, ele vor să sprijine persoanele (bancă de alimente, biserică, echipe comunitare și alte asemenea organizații). Oficialii sunt clar dispuși să ajute, deși aranjamentele nu sunt întotdeauna cele mai adecvate și procedurile sunt câteodată dificil de urmat.

Dintre cele 16 persoane intervievate, 4 erau bărbați. Se pare că femeile au șanse mai mari de a fi în sărăcie, dat fiind raportul dintre femei și bărbați pe piața muncii. Nivelul de pregătire în general nu pare să aibă un rol important; oricine poate să ajungă în stare de sărăcie sau de excluziune socială.

Oamenii ne spun că această situație are de-a face și cu personalitatea. O atitudine pozitivă, optimismul care ar trebui să conducă la un trai mai bun ajută. Persoanele ne spun că deseori – cu datorii care trebuie returnate (cu ajutorul unei organizații) – trăiesc într-un soi de sărăcie, dar sunt optimiști. Mai mult, nu există diferențe între orașeni și săteni. Dacă venitul unei singure persoane este în jur de 900 euro, atunci se apelează la asistență socială.

Interviurile ne arată că există multă sărăcie ascunsă, care nu este vizibilă pentru alții. Oamenii încearcă să se salveze cu ajutorul familiei și al prietenilor apropiați, ceea ce în general funcționează bine.

BINE, SUFICIENT... DAR CE NE REZERVĂ VIITORUL?

Bun, suficient... dar ce ne rezervă viitorul?

În cercetarea pe care o efectuăm în cadrul proiectului TAP, întrebăm persoane din Olanda despre situația lor, o situație specific. Aceste persoane nu au atât de mulți bani, nici economii, ci mai degrabă datorii. Dar, în general, sunt încrezători, mulțumiți cu situația lor. Nu una bună, ci doar suficient de bună ... dar care ar putea fi mai rea.

Această situație se datorează faptului că unul dintre aspectele acestei „judecăți” este modul în care privesc situația din alte țări, precum țările partenere în acest proiect. Urmărind știrile și documentarele, aflăm că multe persoane se confruntă cu problema ca să supraviețuiască. Comparând această situație cu cea ce există în Olanda de oamenii sentimentul că sărăcia de aici e cu totul diferită de situațiile de acolo.

Oamenii sunt suficient de optimiști în privința viitorului. Nu cu toții, dar „trebuie să ne descurcăm”. Privind situația mai detaliată, după cum facem în timpul interviurilor, vedem că situația economică necesită îmbunătățirii rapide pentru ca „speranțele” oamenilor să devină realitate.

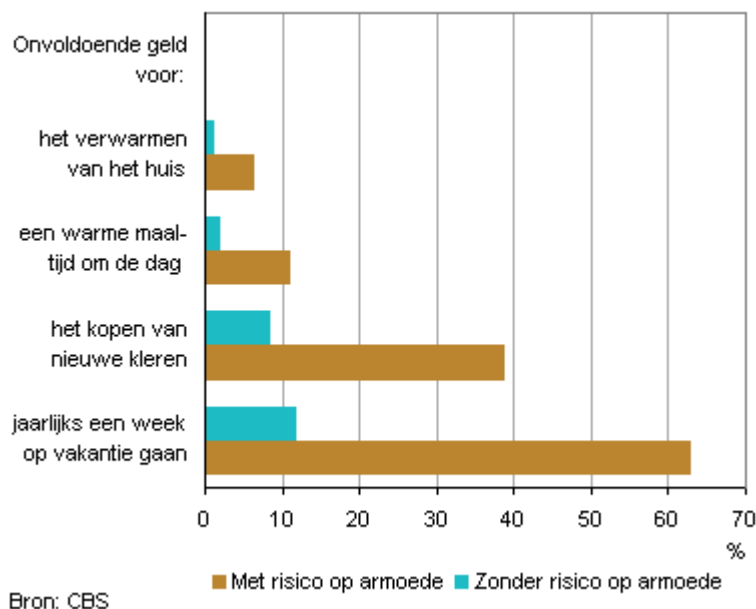
Acesta este scopul pentru care noi, Europa și țările membre, trebuie să luptăm.

Iată câteva informații despre situația a două grupuri:

Met risico op armoede = în risc de sărăcie

Zonder risico op armoede = în afara riscului sărăciei

Onvoldoende geld voor = cu bani insuficienți pentru:

De sus în jos:

- Încălzirea locuinței
- O masa caldă la fiecare două zile
- A cumpăra haine noi
- O zi de relaxare în fiecare săptămână

Sursa: CBS, 2014